

Dr hab. Paweł Bytniewski (Zakład Antropologii Kulturowej)

Człowiek wobec prawdy o sobie. Michela Foucaulta itinerarium podmiotowości

Itinerarium to starożytne określenie przewodnika opisującego miejsca godne obejrzenia (*thaumata*) i udzielającego praktycznych instrukcji podróżującemu. Twórczość Michela Foucaulta (1926 – 1984) można uznać za rodzaj filozoficznego przewodnika wskazującego odpowiednie pozycje intelektualne, z których „widok” na podmiot ukazuje to, co w nim dla nas, współczesnych, godne zobaczenia, co może budzić filozoficzne zdziwienie (*thaumazein*), co dziś może także kształtować nasze postawy wobec podmiotowego bytu człowieka. Zadaję więc pytanie: Co myśl Michela Foucaulta wnosi do postaci krytyki podmiotowości, która zaznaczyła swą obecność w filozofii XX wieku i jaką diagnostyczną wartość dla kultury współczesnej posiada to, co ona wnosi? Jest wszakże pewien rodzaj ograniczenia w tym przedsięwzięciu. Śledząc drogi myśli Foucaulta narzucam sobie ramę interpretacyjną, w której najistotniejsze jest pytanie o związek człowieka z prawdą. Interesuje mnie zatem to w jaki sposób Foucault problematyzował związki między człowiekiem a prawdą o nim, prawdą przez ludzi wytwarzaną i używaną. Takie właśnie ramy interpretacji pozwalają – jak sądzę - wyznaczyć główny trakt myśli Foucaulta i punkty krytyczne tej drogi ale też pozwalają określić dzisiejsze, diagnostyczne znaczenie jego myśli.